Πολλαπλή κανονικότητα: στο όνομα της αγάπης για το παιδί... (Αθανάσιος Γκότοβος, Καθηγητής Παιδαγωγικής στο πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 28 Απριλίου, 2018

Πάει καιρός τώρα που προβληματίζομαι σοβαρά αν έχει κάποιο νόημα να δημοσιοποιεί κανείς επιστημονικά επιχειρήματα γύρω από ζητήματα που απασχολούν την κοινή γνώμη, όπως π. χ. αυτό της τεκνοθεσίας από ομοφυλόφιλα (ή ομόφυλα, επί το πολιτικά ορθότερο) ζευγάρια. Για τους εξής, τουλάχιστον, λόγους:

Πρώτον, οι πλειοψηφίες στη Βουλή – αυτοί που καλούνται να υπερψηφίσουν το συγκεκριμένο νομοσχέδιο – είναι σταθερά στοχοπροσηλωμένες στην υπερψήφισή του, όχι κατ' ανάγκην επειδή όσοι τις συγκροτούν πιστεύουν στις διατάξεις του νομοσχεδίου, αλλά για μια σειρά από άλλους λόγους, πραγματιστικούς. **Κανένα επιστημονικό ή άλλο επιχείρημα δεν συγκινεί ποτέ ένα στοχοπροσηλωμένο άτομο**. Δεν υπάρχουν περιθώρια για αναστοχασμούς και αυτοκριτικές, παρά μόνο σε ρητορικό επίπεδο. Όταν έρθει η ώρα να στηριχθεί η κυβερνητική πρόταση, σταματούν οι αναστοχασμοί και οι δεύτερες σκέψεις. Το θέατρο δίνει τη θέση του στον πρακτικό ρεαλισμό.

Δεύτερον, επειδή στην εποχή μας – την **εποχή της επιβολής προτύπων και τρόπων ζωής από τις δυτικές μητροπόλεις του νέου πολιτισμού σε ολόκληρο το δυτικό κόσμο – το όριο μεταξύ του κανονικού και του αντικανονικού σε ό,τι αφορά την ερωτική ζωή και τις οικογενειακές σχέσεις έχει μεταφερθεί τόσο πολύ προς τα άκρα, ώστε ακόμη και δυο τρεις σεξουαλικές «προτιμήσεις» που θεωρούνται σήμερα αντικανονικές ακόμη και από τους οπαδούς του «δικαιωματισμού», να μην είναι καθόλου σίγουρο ότι θα ισχύουν και στο εγγύς μέλλον**. **Στο όνομα της ελευθερίας του ατόμου να κρίνει το ίδιο, χωρίς να δεσμεύεται από το «χωριό», τι είναι καλό και κακό, κανονικό και αντικανονικό γύρω από τα ζητήματα**

αυτά, **έχει ανοίξει για τα καλά ο ασκός του αξιακού σχετικισμού παίρνοντας σβάρνα και τυχόν επιστημονικές – στην περίπτωσή μας, ψυχοπαιδαγωγικές – αντιρρήσεις και ενστάσεις σχετικά με την κανονικοποίηση της υιοθεσίας παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια.**

Κάθε παιδί πρέπει να έχει την ευκαιρία να διαμορφώσει ταυτότητα φύλου και αυτό γίνεται κατ' αρχήν στην οικογένεια, όταν μέσα σ' αυτή υπάρχουν και δρουν δύο διαφορετικά ως προς το φύλο πρόσωπα.

Οι επιστημονικές αντιρρήσεις αποκρούονται με το επιχείρημα ότι πρόκειται για «απόψεις», και μάλιστα συντηρητικές και οπισθοδρομικές ή ρομαντικές, τις οποίες οφείλει κανείς να αγνοήσει στο πλαίσιο της πάλης για την πρόοδο: οι προοδευτικές «απόψεις» οφείλουν να επικρατήσουν επί των συντηρητικών. **Στην Ελλάδα, μάλιστα, όπου η λέξη «πρόοδος» για ιστορικούς λόγους συνδέθηκε με την Αριστερά, δεν είναι καθόλου απίθανο μια διάταξη υπέρ του δικαιώματος των ομοφυλόφιλων ζευγαριών να υιοθετούν τέκνα και να τα ανατρέφουν, το εν λόγω δικαίωμα να προβάλλεται ως «αριστερή» κατάκτηση.** Το τι σχέση έχει η Αριστερά με τέτοιου είδους δικαιώματα, δεν χρειάζεται να σχολιαστεί. Σχολιάζεται από μόνο του, αρκεί να σκεφθεί κανείς πόσο ανοιχτά είναι ακροδεξιά κόμματα και κινήματα στο δυτικό κόσμο σε τέτοιου είδους δικαιώματα. Η Αριστερά έχει την ίδια ακριβώς σχέση με τα ζητήματα αυτά με εκείνη που έχει και η Δεξιά, δηλαδή καμία. **Η υποστήριξη του δικαιώματος τεκνοθεσίας από ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν είναι ούτε αριστερή, ούτε δεξιά θέση. Είναι απλά προσπάθεια επιβολής μιας αξίας της επιχειρούμενης νέας τάξης πραγμάτων στο χάρτη των αξιών και των κυρωμένων κοινωνικών πρακτικών, στη θέση κάποιας από το παρελθόν.**

Τρίτον, οι «καινοτομίες» αυτές επέχουν θέση μιας νέας κοσμικής θρησκείας. Δημόσια πρόσωπα, πέρα και πάνω από κομματικά και ιδεολογικά όρια, όχι μόνο υποστηρίζουν τις «καινοτομίες» ως πρόοδο, αλλά το κάνουν με απόλυτο και επιθετικό τρόπο, όπως συμβαίνει με όλες τις νέες θρησκείες. **Όποιος διαφωνεί πρέπει να στιγματιστεί** αναλόγως και να τεθεί εκτός του τόξου της πολιτικής ορθότητας. Οι «καινοτομίες» αποκτούν a priori μια ιερότητα, η κριτική που γίνεται εναντίον τους μοιάζει από τη σκοπιά των υποστηρικτών ιεροσυλία. Κάτι σαν την σάτιρα του Βέστεργκααρντ με τα σκίτσα του Μωάμεθ. Όπως οι μαχητές του Αλλάχ, έτσι και οι μαχητές του προόδου έχουν το όπλο της κριτικής (και μερικές φορές την κριτική των όπλων) παρά πόδα. **Εσύ εκφράζεις επιστημονικά επιχειρήματα,**

ενώ εκείνοι σε σημαδεύουν με ιδεολογικές κάνες. Ο διάλογος είναι εξ αρχής υπονομευμένος. Και μάλιστα στο όνομα της «αγάπης», που είναι η βάση της νέας θρησκείας του δικαιωματισμού: αν μια συμπεριφορά ή μια πρακτική εκδηλώνεται για λόγους «αγάπης», τότε νομιμοποιείται κάποιος να απαιτήσει την κανονικοποίηση αυτής της πρακτικής: όταν το ομοφυλόφιλο ζευγάρι αγαπά το παιδί που θα υιοθετήσει, τα υπόλοιπα περιττεύουν.

Τα περί κοινωνικής κατασκευής του φύλου του παιδιού δεν αφορούν το φύλο του ως βιολογική παράμετρο, αλλά αυτά που η κοινωνία «κρεμά» στο φύλο: τους ρόλους για το αρσενικό και το θηλυκό.

Περιττεύουν, όμως, πράγματι;

Η παιδαγωγική επιστήμη – όχι η παιδαγωγική ιδεολογία – άλλα πρεσβεύει. Και συγκεκριμένα ότι **η αγάπη για το παιδί για να είναι ευεργετική, χρειάζεται συνοδευτικές συνθήκες**. Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, κάθε παιδί έρχεται στον κόσμο με μια προσδιορισμένη βιολογική ταυτότητα φύλου, είναι αγόρι ή κορίτσι. Τα περί κοινωνικής κατασκευής του φύλου του παιδιού δεν αφορούν το φύλο του ως βιολογική παράμετρο, αλλά αυτά που η κοινωνία «κρεμά» στο φύλο: τους ρόλους για το αρσενικό και το θηλυκό. **Γύρω από αυτούς τους ρόλους μπορούμε να συζητήσουμε, αλλά όχι για την υποτιθέμενη «ρευστότητα» του βιολογικού φύλου, δηλαδή για την επιβολή της ιδεολογίας πάνω στη βιολογία.**

Όμως **κάθε παιδί πρέπει να έχει την ευκαιρία να διαμορφώσει ταυτότητα φύλου και αυτό γίνεται κατ' αρχήν στην οικογένεια, όταν μέσα σ' αυτή υπάρχουν και δρουν δύο διαφορετικά ως προς το φύλο πρόσωπα, ο πατέρας και η μητέρα**. Υπάρχουν μητρικές και πατρικές συμπεριφορές πέρα από τα στερεότυπα, δεν τα «κατασκευάζει» όλα η κοινωνία. Εκ των πραγμάτων **στις ομοφυλοφιλικές ενώσεις δεν υπάρχει αυτή η δυαδικότητα, με αποτέλεσμα το παιδί που κοινωνικοποιείται κάτω από αυτές τις συνθήκες να δυσκολεύεται να αναλάβει φαντασιακά έναν από τους δύο ρόλους φύλου για να μπορέσει το ίδιο να βιώσει το δικό του φύλο μέσω του φύλου του γονέα του.** Διότι μπορεί μεν το φύλο του παιδιού να είναι μονοσήμαντα καθορισμένο σε βιολογικό επίπεδο και σε επίπεδο φυσιολογίας, αλλά η βίωση του φύλου δεν προκύπτει από την απλή παρατήρηση και συνειδητοποίηση της ανατομίας. **Με όλον τον σεβασμό στα ζευγάρια των ομοφυλοφίλων, εδώ προκύπτει ένα ερώτημα: επιτρέπεται η ανάγκη των ζευγαριών αυτών για**

θεσμική αναγνώριση της «κανονικότητας» της σχέσης τους από την πολιτεία και την κοινωνία, να ακυρώσει το δικαίωμα κάθε παιδιού να κοινωνικοποιείται σε ένα περιβάλλον που του επιτρέπει να διαμορφώσει ομαλά την ταυτότητα του φύλου του;

Η παραδοσιακή οικογένεια – πυρηνική ή διευρυμένη – δεν είναι μόνο μια μικρή κοινότητα αλληλεγγύης και φροντίδας για τα παιδιά. Δεν είναι απλώς μέριμνα για την τροφή, τη σωματική υγεία και την ασφάλεια του παιδιού. Είναι **κάτι πολυπλοκότερο, καθώς περικλείει αλληλεπιδράσεις και αφανείς διεργασίες δημιουργίας ταυτότητας φύλου μέσω των διακριτών φύλων και των αντίστοιχων ρόλων των γονέων του**, ακόμη και αν ένας από τους δύο εκλείψει. **Ας μην μετατραπεί η ιδεολογική μάχη για την κανονικοποίηση συγκεκριμένων πρακτικών και καταστάσεων σε πράσινο φως για πειραματισμούς με αμφίβολη έκβαση για την ανατροφή των παιδιών. Ας μην παίξουμε στα ζάρια την ομαλή ψυχοκοινωνική εξέλιξη του παιδιού στο όνομα της αγάπης για το παιδί.**

«Άποψή σας», θα πούνε ορισμένοι. **Σε έναν κόσμο όπου οι «απόψεις» παρελαύνουν μπροστά μας ισότιμες, ανεξάρτητα από το επιστημονικό τους φορτίο, χωρίς προοπτική αποτίμησης της ορθότητάς τους**, τι μπορεί κανείς να πει για μια τέτοια αντίδραση;

Καλό μας ταξίδι στον νέο, θαυμαστό κόσμο της μετα-πραγματολογικής εποχής. Θα έχει πολλές αναταράξεις, ένθεν κακείθεν. Και ίσως δυσάρεστες εκπλήξεις για όσους προσπαθούν να τσιμπήσουν εκλογικά ποσοστά συντασσόμενοι μαχητικά με την διεθνοποιημένη πολιτισμική “πρωτοπορία”…

(Πηγή: huffingtonpost.gr*)*